

„ROBOTCHUY NAROD“ (THE WORKING PEOPLE)

The official organ of the Ukrainian Social Democratic Party, Affiliated with the S. D. Party of Canada.

THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA Published monthly by THE EXECUTIVE COMMITTEE OF THE U. S. D. P. OF CANADA Pritchard & McGregor Winnipeg, Man. Subscription \$1.00 a year.

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

„Робочий Народ“ — одинокі соц. дем. часопис для цілої Америки; вона одна дає те знання, яке повинна мати кожда працююча, класово-свідомо людина. Хочеш знати, як здобути красший лад на світі, то читай все „Робочий Народ“.

„Робочий Народ“ коштує на рік лиш один долар, а адреса д. цього е:

ROBOTCHUY NAROD Winnipeg, Man. Box 3658 (St. B.)

Тарас Шевченко.

Дня 9 марта с. р. минуло сто і два роки від часу, як на російській Україні, в селі Моринцях, в хлоській панцивній родині, прийшов на світ Тарас Шевченко.

Кожда свідомо одиниця укр. народа згадує з глибокою пошаною, з горячою любовю, зі щирим пієтизмом пам'ять найбільшого українського поета. Сто і два роки минуло, як народився на Україні єдиний національний поет.

Ні один поет серед усіх народів не є для своєї батьківщини тим, чим Тарас Шевченко є для України. Він, як огнений стовп освітляє на цілім великанському просторі землі, замешкалою поверх тридцять мільоновою масою українського народу. Він, як неомежений, всеяльний пан володіє над мільонами українських сердець. Він, як могутній огнистий апостол говорить до мільонів душ українського народу.

І від його пророцях слів мільони сердець живіше ударяють в один могутній такт, мільони сердець підносять ся гори на вишину тих ідей, яких апостолом він був.

А був він апостолом надлюдської любові свого рідного краю, батьківської землі, матірнього народу.

„Свою Україну я так люблю, що за неї душу по гублю.“ Отсими простими, але до найглибшого дна душі щирими словами сам Шевченко висловлює свою не-

омежену любов до України.

І не лише сильними, палкими словами голосив він свою любов до України, але за ту любов перетерпів десять літ неволі заслання, тяжку, нестерпну службу в карних баталіонах царського війська і тюрму в холоднім, вохким підземелю російської в'язниці.

За любов до України, за бажане долі для свого народу, за правду для скривджених, за свободу для поневоленних, за справедливість для вивискуваних, за рівність для понижених, „за честь, славу, братерство, за волю України“, Шевченко приніс себе цілого в жертву. Бо все те, чим накіпало його серце — він своїма поетичними творами переливав в серці цілого свого народу. Той бунт проти неволі, неправди і вивиску, що горів в його душі, він кладав в душі цілого свого народу. Ту ясну цілі, що світила перед ним і цілого його за собою рвала, він вказував цілому своєму народові.

Своїми безсмертними творами, вдохновеними словами, боевими кличками, Шевченко в огні і кричі кував душу свого народу.

„Вставайте, кайдани порвите І вражою злою кровю Волю окропите!“

ніс ся громовий голос Шевченка — пророка понад пустяню українських земель.

Во „Україну злії люди приспали, лукаві...“ і „лягло кісткми людии муштрованих чимало!...“ А слово а крові, напоїть всіх імператорів би стало, в дітми і в дукми втопить!... „Кругом неправда і неволя, народ замучений мовчить...“ А скрив на славі України людии у арма вапраги пани лукаві!...

Але він, Шевченко, стоїть як крицева колона серед тих руїн, в які розпала ся Україна, стоїть прямо і непоколебимо. Він бачить її занепад, боліе болем цілого народу, підносить окаргу в притоптаній царським наведом душі цілої нації, але на розраду, на підйом духа, на скріплене серця, а на сталене волі — чеканить в мраморі своєї твердої, незахитаної віри в будучність свого народу повні сили і завзята слова:

„Не вмирає душа ваша, не вмирає воля! І несатий не виоре на дні моря поля! Не скуе душі живо!“

Треба тільки „односердно, однодушно стати,“ бо „... щоб збудити Химерну волю, треба миром Громадою обух сталити!“

Отже Шевченко завзиває своїх земляків: „Розправте руки, будьте люди!“

Моліть ся правді на землі А більше на землі нікому Не поклоніть ся! Все брехня: Царі, попи!“

Від свого народу жадає Шевченко, щоби обнови ся, щоби вивинув з душі своєї всю гниль, весь хлім нанесений неволею та рабством, щоби в серце своє влячистий жар любові до правди і свободи, щоби розторочив армо суспільної несправедливості, щоби пірвав кайдани царської влади і висвободив ся з під чужого пановання.

Шевченко — син поневоленого народу, дитина панцивняних кріпаків. Боров ся за політичну волю свого народу, за красшу будучність працуючого люду.

Своїм натхненим, бунтівничим словом мов тараном валив в старі мури панцивняного ладу. До ясного сонця, до красшого завтра, до „вольної волі“ і „братерства братського“ — кликав своїх поневоленних братів.

Родив ся в хлоській хатчині, де „неволя, робота тяжкая, ніколи і помолитись не дають“. Власною, закривавленою стопою перейшов ціле пекло суспільної несправедливості, на своїх плечах відчув болючі удари панського нагаю, власними зубами гриз засохлий панцивняний хліб, власним потом поливав панський лан, що з хлоського, невипущого труду і виснажливої праці родить панам золоту пшеницю, на власній шкурі назвав всіх благодатий „богом освяченого суспільного ладу“.

І тому той лад, опертий на вивиску і кривді, де лани братами ореть ся, де людии в карти програють ся, остатну свитину з сироти здимають ся, мав в Шевченкові найбільшого ворога.

Шевченко був поетом поневоленого люду. Серце поета вразливе на всяку неправду і несправедливість, найглубше одначе і найщиріше відчувало суспільну кривду. Лише чоловік, що безпосередно придивив ся тім суспільній кривді у всіляких формах і пролягах, що сам до двадцять четвертого року життя був панцивняком, що своїх найблизших, батька, маму і рідних бачив, як він свій коротає в кріпачьких злиднях, лише той чоловік міг у своїх творах дати такі жаві, вірні а страші, кровю окипілі, від болю пекучі образці з життя поневоленних мас робочого люду.

Але крім тої дрожею прошибаючої поезії страдань робочого люду, Шевченко дав нам і огонь революційного протесту проти цього ладу, дав образці гніву і відплати кривджених і поневоляних на кривдників і гнобителів, дав заклики до святої боротьби за суспільну рівність, за однакове право для всіх, за Україну „без хлоса і без пана!“

Всі болі, всі кривди катованої України не панської, не шляхотської, але людської України залунали в Шевченкові поезії. Чим накіпала груди мужика-кріпака за цілі довгі літа тяжкої неволі і політичної і суспільної, всі криваві рани, задавані закріпощеному народові злодійською рукою царів, панів і полупанків, всі болючі удари, нанесені обезсиленому жорстокими переможцями, ціла душа народу відбив

I. Новиков.

За що?

Я стояв на верху високої гори і глядів на долину, котра лежала межі двома великими морями. В яркім світлі чудного, кавичного дня розкинулось міста і села, такі величні і гарні, повні життя і людської діяльності. Там люди вносили своїми богами нові святині; будували палати штучці і науці; строили майстерні мости, копали канали, сполучали моря і озера. По жельних дорогах їздили тисячі потягів; допристанний підпливали тисячі кораблів, набірали товарів і відпливали, щоб розвести їх по всім світі. На зеленіючих полях падали ся базиселенні стада; плугатор в радістю і пісню засівав свою ниву і збирав з ньої жатву.

Мирно жили в тій долині люди, оселили і радувались.

І ся картина наповнила серце мое великою радостю і поважанем до тих людий, я сьпівав їм хвалу і складав гимни. Я говорив: „Слава тобі, чоловіче, оселилючий і великий! Слава тобі, розумний, бо ти Альфа і Омега, і нема тобі рівного!“

Втім хтось тихо торкнув ся могого плеча і сказав:

„Відорви свій вір від своєї долини і гляди онтам туди... Гляди і думай!“ — він показав мені широче і вічно хвилююче море, простягавше ся по другій стороні гори.

Коли я повернув в сторону моря і поглянув на далекий гораонт, немовби хтось то великий підняв вередімною завісу, і я побачив страшну картину:

По всій землі, лежачій за морем, повале страшне чудовище і стискало в свої

огидних щипцях всю живуче на ній. І я ввидів, як людий обняло велике безумство; они покинули свої мирні занятя, звали оруджя і, забувши, що они брата, пішли убивати один другого. Страшне нещасте запанувало над тими людьми, і нікому не було пощади. Убивали молодих і старих, женьщину і дітви, здорових і хорих, завдаючи їм жорстокі тортури і муки. Міста і села і все, що було в них віддавали знищенню і пожарам. Нищили палати, величаві памятники і старяні храми. А боги, котрим они тільки що молялись, були розбиті і лежали в поросі знищених...

Ручаї і річки перемінили ся в потоки крові, а на полях, де передсим плугатор мирно засівав свою ниву, валялась мільонів тіл, вили скакати і кричали ворони...

Обезумівші люди втікали від того страху, і в відчаю і тосці голосили: „За що, за що?“

А страшне чудовище простягало свої страшні щипці все дальше і дальше і вже половина світа була обнята безумством і страхом.

По безконечній сніжній просторині тягнулись товни старців, женьщину і дітви. Переняті страхом і втомлені довгою дорогою, котрій, здавалось, не було кінца і краю, они падали в обвисленю, піднімались і знова йшли. А многі зовсім не піднімались більше.

Ось сніпний старець. Не несуть його більше старечі ноги і вмирає він серед того широкого простору, одинокий і всім покинений, а сніжна буря сьпіває йому похоронну пісню. Єще тліє іскра життя в старечім тілі. Згадує ся йому далекий діточий вік, ціле його минуле життя, дім, сьмя... Старець тихо шепче: „Любі, дорогі... За що?“

Отам молода мати. На руках у ньої замерзла по дорозі немовля. Она ніжно колише його і пристратно цілує. Очи її помутніли від страху, она стаскає кулаки, безумно сьміє ся і кричить: „Се моя дитина, моя! Прокляті, за що?“

А там маленький домик. Не палено в нім, холодно і непривітло. Хтось лежить на постелі закутавий в лахмате і старече кашляє. Часом чути молитву і тихе хлипане. То мати старушка молить ся за свого сина одинака, котрого хто-то відірвав від ньої, хорої і умираючої, і пігнав на поле бою. Нема кому доглянути аві пожалувати її. І умарає она покінчена і забута. Обильно течуть слюзи по її поморщеному лицю, а уста шепчуть: „Господи, за що, за що?“

А син її, де він? Чому не являє ся до своєї старушки?

Ох! Лежить він такий молодий і недавно еще здоровий, і в ран його сочить ся кров. Згадує ся йому старушка мати; він піднімає ся, простягає руки, немовби хотячи обняти її, дорогу і єдину, і молить: „Жити хочу, дайте мені жити... Мамо, любя мамо... за що?“

А поруч з ним умарають тисячі таких же страдальців, таких же жертв людського безумства. І всі они, корчачись в передсмертних муках, простирають свої руки до ясного голубого і безконечно далекого неба, і питають: „За що?“

Але ніхто не міг дати їм відповіді на то „За що?“, позаяк ніхто не знав причин людського безумства.

Коли я стояв обнятий страхом і печалю, дивлячись на се безумство людий, я

почув коло себе злорадний сьміх когось, котрий говорив мені:

„Чому ж ти не славив твого чоловіка, великого і розумного? Чому не складаєш йому гимнів і не кадиш відіяму?“

Але я нічого не відповів йому. Закривив очи, щоби не видіти страшної картини і плакав...

Згадалась мені далека-далека мнунувшина. Ось іде він, великий чоловік в Назарету, і учить людий любити один другого і не творити зла. А товпа встелеє його дорогу пальмовым віттям і кричить: „Осанна! Осанна!“ Лиш не всі люди зрозуміли Учителя. І ті, що не зрозуміли його простих і ясних слів, звалили і роспали його...

Коли я знов відкрив свої очи і глянув на тамту сторону океану, я побачив одну безграничну Гольгофту і на ній роспятого Учителя. Словои лили ся із його очей і він тихо молав ся: „Отче, прости їм, бо они не знають, що творять!“

А коло підніжя тої Гольгофи гриміли тисячі армат і людий, обняті ненавистю і враждою, корчили ся в муках і стражданнях...

Серце мое наповнило ся роспукою і тоскою, і я закличав людем, не зрозумілим або забувшим слова Учителя: „Невуйми, установіть ся! Досить ненависти, досить крові! Так в любові і братерстві — щасте, а в частю — жите. Житя-ж чоловікові, житя! Житя розумного і творчого!“

Так кричав я, стоячи на верху гори, а вітер ровносив мої слова і запечатлював в серцях людий.

„Н. М.“

ся в поезії Шевченка Українські робітники соціал-демократичного великого поета, щоби між української самостійності на Україні. Він і гнету, проти неволі. Він вповів в душі пращів їм демократії та братерства з правом горожанства іськї робочі маси в

Кілька слів підля...

Французський поета і Дефанеля, і отого вилу думок, але я франко-германського „La France“, що і мечняні він познакомі брикантами, показаві клонниками ідеї абди. Що більше, після заці, маючі якунебудь вляють ся переконані всеєвропейського мислів сказав Ажамови „Я хотів би бути Я прикавав би розстрілі 30 французьких. До сійших дипломатів родний мир був би об

Кехай буде, що сьва частина правди. Журналістів мав на душі ршівв ограничити бібніків пера, мошениляно. Бо если призна розв'язки міжнародних мира проміж держав консервативним, не с журналістами і кілько строгість в виключенні мецьких журналістів?

Товри, мріючому про рідних журналістів — лоб ся немало архилних залежне, щоб лишю і Австрію або Німе не менше борзопроді бевглуздійшму повині йому десятки і десяти мериканських, італійс до тої славної братії з колег в Болгарії, Серпшому диктаторови пр 1000 людий, щоби заскунів, роспалюючих з проміж народами для довісім металургічним баронам.

А що если диктат ся у мене свідочтва, правстві до нього над сказави мені, явивш „Ось тобі дилема провалити все своє мілітаризму, або ти в всіх, як мені звісно, вних підбурювачів, с між державами, пров

В мене волоссе ду кільки то людий я, — бы відправити на там наввати цілий ряд жу сателя Роберта Томос опондента „Times“ а ставителем военной ф на кораблі, замовлен цтвом агаданій фірм і т. д. в протяг в кінці кінців, пост тагнув її до судової ю-ж в недоплаті всіх Сей спеціальний кор війшої буржуазної га матичним агентом. га і, розуміє ся, займа на сторінках своєї л Дальше, я назвав би вшим, імена тих 8 ав чер часлать ся одни